

22. JUNIJ - PRAZNIK OBČINE ŠIŠKA

Piše: dipl. inž. Tone Kovič, predsednik OK SZDL Ljubljana-Šiška

VSEBINA:

- 2 • REŠENA STANOVANJSKA VPRAŠANJA BORCEV NOB
- 3 • ČETRTA SEJA KONFERENCE ZK SLOVENIJE
- 6 • PRIZNANJA OF
- 7 • IZKAZNICA OBČINE
- 8 • KAKO GRADIMO S SAMOPRISPEVKOM
- 9 • »LEK« GRADI NOVO POSLOPJE
- 10 • VREDNOTENJE ZEMLJIŠČ
- 15 • PISMA BRALCEV
- 16 • POLITIČNA AKCIJA ŠE VEDNO POTREBNA
- 18 • STRUGA RESNICE TEČE OB BREGOVH ZMOT
- 21 • NOVICE IZ TABORNIŠKIH ENOT

PRAZNIKI, ki jih praznujejo občani posameznih občin, nas spominjajo na pomembne dogodke iz naše polpretekle in pretekle zgodovine, ki so se odigrali na področju občine. Tudi naš praznik je spomin na veliko dejanje, ki ni pomembno samo za našo občino, temveč tudi za zgodovino in bodočnost slovenskega naroda. To veliko dejanje se je zgodilo v dneh, ko je bil okupator slovenske zemlje v svojem največjem osvajalnem zanosu, ko so bili mnogi ljudje zelo zaskrbljeni nad usodo naroda. Našli so se tudi taki, ki so svojo bodočnost iskali v sodelovanju z okupatorjem. Tedaj je bila Komunistična partija Slovenije edina povsem pripravljena na dogodke in akcije. Ena takšnih akcij je bila ustanovitev »Poveljstva slovenske partizanske vojske« 22. junija 1941. leta v Bernardovi hiši na Vodnikovih cesti v Šiški. V spomin na ta dogodek je Skupščina občine Ljubljana-Šiška sprejela odločitev, da 22. junij proglasi za občinski praznik — praznik občanov Šiška.

Slovenska zemlja in Jugoslavija je bila po napadu 6. aprila 1941 plen nemških, italijanskih in drugih fašističnih hord. Naš narod je bil razkasan in zasužnjen, kajti stara vojska je bila razkrojena in zaradi korumpiranega vodstva povsem nesposobna braniti naše narode pred fašističnimi napadalci. Vlada, stranke in generali so prepustili naše narode strašnemu mučenju, iztrebljanju in uničevanju, sami pa so pobegnili, ali pri tem uničevanju tudi sami sodelovali.

Po zaslugi Komunistične partije je bila tudi v slovenskem narodu v tem trenutku že močna zavest, ki ga je vodila v samoobrambo, odpor, boj za svobodo in nacionalno ohranitev. Po letu 1936 je že začela KP pod vodstvom Tita močno opozarjati na nevarni razvoj fašizma. Njena ocena razvoja, ki je temeljila na bogatih revolucionarnih izkušnjah, na marksistični znanosti in jasnem pogledu v prihodnost, je v slovenskem narodu našla veliko podporo. Zato je bila na po-

budo KP že 27. aprila 1941. leta ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, ki je povezala vse napredne sile na Slovenskem, in postala v kratkem času vseljudo gibanje proti okupatorju v Sloveniji. Gibanje je kmalu prešlo v oboroženo vstajo.

Centralni komite KP Slovenije je že v maju 1941. leta osnoval svojo vojaško komisijo, organiziral vojni center in vojne komiteje v okrožjih. Na partijski konferenci 1. in 2. junija je tovariš Kardelj v svojem referatu izrazil sum o bližnjem nemškem napadu na Sovjetsko zvezo in poudaril, da je potrebno istočasno pripravljati ljudsko vstajo, v kateri se bomo z vsemi silami uprli okupatorju. Udeleženci konference so dobili vsa navodila za pripravljanje vstaje na svojih območjih.

Dne 22. junija 1941 je Hitlerjev vojaški stroj napadel Sovjetsko zvezo. Ljubljančani so bili tega dne zgodaj pokonci in po ulicah so v gumbnicah mnogi nosili rdeče nageljne, drugi so imeli rdeče kravate ali pa rdeče rute okoli vratu. Ob 10. uri dopoldan se je v Bernardovi hiši v Šiški sestal Centralni komite KP Slovenije in soglasno ugotovil, da so s Hitlerjevim napadom na Sovjetsko zvezo nastali pogoji za začetek oborožene vstaje. Ustanovljeno je bilo Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet ter za prvega komandanta imenovan tovariš Franc Leskošek-Luka, za prvega politikomisarja pa tovariš Miha Marinko. Tako je Centralni komite KP ustanovil Glavno poveljstvo slovenske vojske brez generalov in generalštabnih strokovnjakov, iz ljudi predanih ljudstvu, izkušanih revolucionarjev, ki so vedeli, kako se je potrebno bojevati z okupatorjem in so imeli pred seboj jasne cilje in naloge Komunistične partije in Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Rdeči nageljni so na ljubljanskih ulicah po dve in pol mesečni okupaciji in potrnosti dokazali, da ima Slovenski glavni štab za seboj

(Dalje na 2. strani)

22. junij - praznik občine Šiška

(Nadaljevanje s 1. strani)

veliko vojsko, vojsko ljudstva, ki se je odločilo sprejeti boj na življenje in smrt z veliko močnejšim sovražnikom.

Tega dne je bilo odločeno, da vse partijske organizacije začno takoj zbirati prostovoljce za prve partizanske skupine in čete. CK Slovenije je izdal tudi lepak, v katerem je pozval vse slovensko ljudstvo na narodno borbo s prisego, da v tej narodni vojni ne odloži orožja iz rok, dokler ne bo osvobojena zadnja ped slovenske zemlje.

Sledili so dogodki hitro in načrtno. Glavno poveljstvo je izdelalo ob sodelovanju tovariša Kardelja načrt smeri in krajev partizanskih akcij. Tiste dni se je v mnogih krajih Slovenije začela množična vstaja, ki je vse bolj rasla. Tako se je začela štiriletna herojska borba našega naroda, ki je ob naporih drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti izbojeval svojo nacionalno in socialno svobodo. Hkrati si je slovenski narod znova začel oblikovati svojo državnost in lastne demokratične organe oblasti.

Zmagovita pot narodnoosvobodilnega boja in revolucije, ki jo je vodila in usmerjala Komunistična partija, je izpolnila tudi vsa predvidevanja, ki jih je o nacionalnem vprašanju napisal tovariš Edvard Kardelj pod psevdonimom Sperans in veliki duhovi naše književnosti Cankar in Prešeren.

Nadaljnja pot ustvarjanja naše socialistične samoupravne družbe je bila povezana z velikimi uspehi slovenskega naroda v ustvarjanju svoje zgodovine, ki so bili povezani z uspehi vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Tudi današnje obdobje je pomembno; pomeni novo stran v zgodovini našega razvoja, ki se odpira ob razpravi o ustavnih spremembah. Brez dvoma bo od naše široke pripravljenosti uveljaviti svoje poglede in stališča, dosežena ena od vodilnih misli našega boja o tem, kako si piše narod svojo sodbo in kako ustvarja v samo-

upravni družbi najboljše pogoje za svoj nadaljnji razvoj in napredek.

Kot občani Ljubljane — Mesta heroja in Sišenske občine, v kateri se je med našo revolucijo dogodilo toliko pomembnih dogodkov, smo lahko ponosni na uspehe, ki smo jih v povojnem obdobju dosegli. Razvoj občine je potekal z neslutnim tempom. Občina, ki skoraj ni poznala industrije in je bila generacija nazaj še zaspano predmestje Ljubljane, je postala ena izmed najbolj razvitih občin Slovenije. Njen napredek se odraža v novih industrijskih objektih — v novih stanovanjskih soseskah. Žal pa vsi uspehi, ki so jih dosegli s svojim delom naši občani, niso šli mimo brez napak. Zato naj nas dan, ko praznujemo prvi občinski praznik, obvezuje, da bo takih napak vedno manj in da bomo razvijali svojo občino skladno tako gospodarstvo, urbanizem in komunalo ter družbene službe. Samo ljudje, ki bodo zadovoljni v svojih osebnih in družbenih zadevah so lahko tvorca nadaljnega napredka. Tega se moramo zavedati, ko govorimo o razvoju občine kot občani, odborniki in delavci v družbenopolitičnih organizacijah.

Rešena stanovanjska vprašanja borcev NOB

DO KONCA 1972. leta je prenehalo delo komisije in sklada za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV v Ljubljani, ki je bila ustanovljena pri Mestnem svetu 1967. leta. Zaradi skromnih sredstev je v začetku ta komisija reševala stanovanjska vprašanja v glavnem le upokojenim borcem. Eno leto pozneje je skupščina SR Slovenije sprejela zakon o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOB tako, da je bil zagotovljen stalen vir sredstev, ki so se delila po določenem ključu in je pripadlo Ljubljani 115.641.594 din ali 54,71 % vseh zbranih sredstev. Pred tem republiškim zakonom so skupščine Ljubljanskih občin dodelile v 1967.

letu in 1968. letu sredstva za nakup 132 stanovanjskih enot in 750.000 din za posojilo borcem. Leta 1969 je bil ustanovljen tudi sklad za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOB. Komisija, ki jo je vodil ing. Miha Košak, predsednik skupščine mesta Ljubljane in sklad, katerega predsednik upravnega odbora je bil Jože Šetina, sta delovala na podlagi ustreznih predpisov in programa, bili pa so v ozki povezavi s terenskimi odbori ZZB NOV, občinskimi in mestnim odborom ZZB NOV. Na podlagi preverjenih prošelj je komisija odločala o vsakem prošilcu posebej. Za potrebe graditve stanovanjskih hiš je dajala do 80.000 din posojila, za adaptacijo pa do 40.000 din ali pa solidarnostno 60.000 din v primeru, da je prošilcu že dala posojilo njegova delovna organizacija, sam pa ni mogel dokončati gradnje s tem denarjem. Upravičenci so dobili tudi ustrezna stanovanja v najem ali pa v odkup. V vsem tem času je komisija prejela za reševanje 2.784 prošelj, katerih jih je rešila 1.690. Od teh je bilo v naši občini dodeljenih 114 stanovanj, za 90 hiš posojila, za 99 hiš odobrena sredstva za adaptacijo in 74 za nakup stanovanj. Od stanovanj je bilo največ dodeljenih enosobnih stanovanj.

Ceprav sta komisija in sklad bila prepričana, da bodo rešili stanovanjsko vprašanje borcev do leta 1970, se je to reševanje podaljšalo do konca 1972 zaradi povečanja števila upravičenih prošelcev in zaradi velike podražitve stanovanj v Ljubljani. Po prvem januarju 1973 je bil ustanovljen solidarnostni stanovanjski sklad za območje ljubljanskih občin.

Koliko bo znašal ta sklad, bo znano šele po tem, ko bo sprejet finančni obračun upravnega odbora sklada.

Danes lahko ugotovimo, da je stanovanjsko vprašanje udeležencev NOV v glavnem rešeno. Res je, da se bo tu in tam pojavil še kakšen primer, ki bo potreben rešitve, vendar v Ljubljani ni več udeleženca NOV, ki bi še stanoval v kleti, podstrešju ali drugem neprimernem stanovanju. Komisija in sklad sta uspešno zaključila svoje izredno težko delo v dobrobit naših borcev, saj bi bila prava narodna sramota, če bi se to reševanje po tolikih letih še zavleklo.

Mavil

MARIJE DRAKSLER-MARJANE ni več med nami. Zaman bi jo v pisarni Združenja borcev NOV Ljubljana-Šiška iskali, čeprav bo za nas še vedno živa in bo sedela za svojo mizo, kjer je reševala probleme borcev s tistim velikim in razumevačim srcem, kot ga je imela le ona. Pogrešali jo bomo v krajevnih organizacijah na terenu, kjer je rada sodelovala in le redki občani naše občine je niso poznali. Če je bilo treba zastaviti pravo besedo na pravem mestu in za dobrobit zapostavljenega borca, je bila ona prva, ki mu je po svojih močeh pomagala. Za sebe je bila preskromna, živela je samo za druge — 70 let. Ta mesec bi z njo praznovali ta njen življenjski jubilej.

Kot je skromno umrla, tako se je tudi 1903. leta v Ljubljani rodila kot nezakonski otrok matere služkinje. Komaj mesec dni stara, je morala v rejo na kmete do desetega leta starosti. Že tukaj je občutila prezir ljudi, ker je bila nezakonski otrok, že takrat je začutila veliko razliko med revežem in bogatinom. V njej je rasel upor in velika želja, da bi študirala, ker je bila zelo dobra učenka. Tega ji mati ni mogla omogočiti, tako da je pri njej ostalo vse na samoizobrazbi. Da bi čimprej prišla do zasluzka, se je izučila za šiviljo. Izkoriščevana od klerikalnih delodajalcev je že v učni dobi spoznala puhlost klerikalizma, na političnih zborovanjih pa je spoznala, kdo je bil pravi zaščitnik delavcev in revežev. Zato ni čudno, da jo že leta 1920 najdemo v vrstah komunistične mladine in da jo najdemo v vseh takratnih akcijah, demonstracijah. Zanj je bil največji življenjski praznik, ko je leta 1925 bila sprejeta v Partijo. Bila je v ilegalnem boju ena najbolj zavzetih, ki je podpirala zaprte komuniste in Rdečo pomoč. Ni bilo čudno, da jo je oblast začela preganjati in so jo že 1929. leta zaprli. Iz zapore je prišla še trša borka, tako da so jo kot člana Mestnega in Pokrajinskega komiteja že naslednje leto ponovno zaprli in je dveletno robijo prestala v zagrebških zaporih. Pozneje je bila še desetkrat zaprta. Zaradi svojega političnega dela je zanemarjala svoj poklic, ki je bil vedno zelo slabo plačan, tako da je vse življenje živela v pomanjkanju in stalnem prepiru z domačimi. Med okupacijo je odšla v ilegalo, zbirala orožje in po-

In memoriam

Marija
Drakšler-
Marjana

lično delala posebej uspešno med ženami in jih pripravljala na oborožen upor. Za vsako delo se je vnela, dokler ni po nalogu Partije odšla leta 1942 v partizane, kjer jo najdemo v krimskem bataljonu in kot politično delavko Osvobodilne fronte in aktivistko v Dolomitih, Beli krajini in Stajerski, kjer je kljubovala vsem oviram. Za Marijo Drakšler je trajala borba celih 25 let. Njena vera v Partijo in zmago je ni nikoli zapustila, dobila je zadoščenje, da njena borba ni bila zaman, da je vse tisto, kar si je kot prekaljena borka, partijka in aktivistka srčno želela, doživela.

Po osvoboditvi je naprej požrtvovalno pomagala in posvečala vso svojo skrb in toplino mladim sirotam, ki so izgubili starše v osvobodilnem boju. Do upokojitve je delala požrtvovalno tudi na odgovornih mestih: bila je članica glavnega odbora protifašistične ženske zveze, načelnica na ministrstvu za socialno politiko LR Slovenije, članica uprave za kadre, članica zgodovinskega oddelka in revizijske komisije pri centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije, republiška ljudska poslanka in članica nadzornega odbora SZDL Slovenije.

Kljub temu si ni dala tako potrebnega počitka tudi po zasluženih upokojitvi, za njo je obstajalo le delo še naprej, dokler ni nehala biti njeno veliko srce. Vse do zadnjega diha je bila aktivna družbeno-politična delavka naše občine Ljubljana-Šiška, mestnega in republiškega odbora ZZB NOV. Ostala je zvesta našemu boju in naši samoupravni socialistični revoluciji. Nosilke spomenice 1941 in drugih visokih vojaških in političnih odlikovanj, rezervnega majorja JLA ni več...

Vsi, ki smo jo poznali, jo bomo nosili v srcih in se bomo trudili, da nadaljujemo njeno delo in Marija Drakšler-Marjana nam bo ostala vzornik in svetel lik revolucionarke za vse življenje.